JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
WIZARA YA KATIBA NA SHERIA

SHERIA BULLETIN

Toleo la Tatu

YALIYOMO

01 | MAMA AKOSHWA
"Ni muhimu utaratibu wa usuluhishi ukapewa kipaumbele na ...

06 | IJUE TUME YA UTUMISHI WA MAHAKAMA NA JUKUMU LAKE LA USIMAMIZI WA MAADILI

07 | WATOTO WOTE WAWE NA VYETI VYA KUZALIWA IFIKAPO 2025

10 | LST KUWANOA MAWAKILI
Taasisi ya Mafunzo ya Uanasheria kwa Vitendo Tanzania (LST) imesaini makubaliano ...

BODI YA UHARIRI

MARY MAKONDO
Katibu Mkuu

LUSAJO MWAKABUKU
Kaimu Mkuu wa Kitengo cha Mawasiliano Serikalini

WACHANGIAJI
Farida Khalfan | Wiliam Mabusi | George Mwakyembe | Felix Chakila
Mary Gwera | Lydia Churi | Jafari Malema | Rosena Suka | Nuru Mfaume
Fatma Salum | Marygoreth Ntandu

CamScanner

RAIS SAMIA AKOSHWA NA KAULIMBIU YA WIKI YA SHERIA NCHINI

Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan akihutubia tarehe 01 Februari, 2023 wakati wa kilele cha Siku ya Sheria nchini iliyofanyika kitaifa katika Viwanja vya Chinangali jijini Dodoma.

AIPONGEZA MAHAKAMA UTEKELEZAJI WA MPANGO MKAKATI

- **Jaji Mkuu ataja faida lukuki matumizi ya usuluhishi kutatua migogoro**

Na. Mary Gwera & Faustine Kapama, Mahakama ya Tanzania

Mahakama ya Tanzania imekuwa na utamaduni wa kuadhimisha Wiki na Siku ya Sheria kila mwaka. Maadhimisho ya Wiki ya Sheria ni utaratibu mahsusi na jukwa maalumu kwa Mahakama ya Tanzania kukutana na wananchi na wadau wake katika mnyororo wa utoaji haki, huku Siku ya Sheria ikitumika kuashiria mwanzo wa shughuli za kimahakama nchini.

Katika kipindi hicho, Mahakama ya Tanzania pia hupokea na kufanyia kazi maoni, mapendekezo, malamiko na changamoto mbalimbali kutoka kwa wananchi na wadau, kuwapa wananchi taarifa sahihi kuhusu mipango, miradi na maboresho yanayoendelea mahakamani, kutoa elimu juu ya taratibu mbalimbali za kimahakama na mifumo ya uendeshaji mashauri inayotumika.

Kwa mwaka huu wa 2023, maadhimisho ya Wiki na Siku ya Sheria yaliambatana na Kaulimbiu isemayo; ***Umuhimu wa Utatuzi wa Migogoro kwa Njia ya Usuluhishi Katika Kukuza Uchumi Endelevu:*** Wajibu wa Mahakama na Wadau. Wiki ya Sheria iliazimishwa kuanzia tarehe 22 Januari, 2023 hadi tarehe 29 Januari, 2023 huku kilele cha Siku ya Sheria kikiazimishwa tarehe 1 Februari, 2023. Mgeni Rasmi katika maadhimisho hayo alikuwa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan.

Akihutubia katika hafla ya kilele cha Siku ya Sheria nchini iliyofanyika kitaifa katika Viwanja vya Chinangali jijini Dodoma, Rais Samia alisema amefurahishwa na Kauli Mbiu ya mwaka huu na kubainisha kuwa njia ya usuluhishi ni muhimu katika kutatua migogoro kwa haraka inapotokea, huendeleza amani na huokoa muda wa kufanya shughuli za kukuza uchumi, hivyo kuvutia na kuwajengea imani wafanyabiashara na wawekezaji juu ya usalama wa mali zao.

"Ni muhimu utaratibu wa usuluhishi ukapewa kipaumbele na uwe endelevu katika kutatua migogoro ambayo haihitaji wahusika kuwa wanasheria," alieleza Rais Samia. Aidha, Mhe. Dkt. Samia aliagiza kupitia taratibu na kuzifanyia marekebisho Sheria zote zinazochelewesha mashauri na upatikanaji wa haki ili zisiwe vikwazo katika kuharakisha maendeleo nchini.

Mbali na kukiri kufurahishwa na Kaulimbiu ya Wiki ya Sheria na Siku ya Sheria nchini, Rais Samia alionyesha kufurahishwa pia na juhudi zinazofanywa na Mahakama ya Tanzania kupitia Mpango Mkakati wake ulioanza kutekelezwa toka mwaka 2015.

"Naipongeza sana Mahakama kwa maboresho mnayoendelea nayo toka mwaka 2015 pale mlipoamua kuandaa Mpango Mkakati wa Kwanza ambao umeleta mafanikio chanya," alisema.

Mhe. Dkt. Samia alisema kuwa kupitia Mpango Mkakati huo, Mahakama imeweza kufanya uboreshaji katika huduma na mifumo mbalimbali inayolenga kuboresha huduma ya upatikanaji haki kwa wananchi. Alitoa mfano kwa mwaka 2022 Mahakama ilifunga mwaka ikiwa na mashauri 64,001, yakasajiliwa mengine 244,292 katika ngazi zote, hivyo kufanya mwaka huo kuwa na mashauri 304, 293, lakini yaliyomalizika yalikuwa 253,495.

Mhe. Dkt. Samia alieleza kuwa Serikali itaendelea kufanyia kazi suala la upungufu wa watumishi na maslahi na kuwahakikishia Majaji kuendelea kufanya kazi kwani maslahi yao yataendelea kuboreshwa. Aidha, Rais Samia aliipongeza Mahakama kwa ujenzi wa miundombinu na kuendelea kusogeza huduma karibu na wananchi. "Nimefurahi kukamilika kwa taratibu za upatikanaji wa huduma za Mahakama Kuu katika Mikoa minane ya Singida, Pwani, Songwe, Katavi, Geita, Njombe, Simiyu na Lindi na mpango wa kujenga Vituo Jumuishi vya Utoaji Haki katika maeneno mengine, ikiwemo Pemba," alisema.

Akizungumza katika hafla hiyo, Jaji Mkuu wa Tanzania, Mhe. Prof. Ibrahim Hamis Juma aliwataka viongozi wa dini kutatua migogoro kwa njia usuluhishi kwa kuzingatia taratibu zao badala ya kukimbizia masuala yao mahakamani na kuanika siri zao.

"Usuluhishi unahimizwa na Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kama njia bora ya kutatua migogoro kwa haraka na kwa gharama nafuu. Mahakama, Wadaawa na Wadau, wanapotumia njia ya usuluhishi kutatua migogoro, wanakuwa sio tu wanatekeleza maagizo ya Ibara ya 107A (2) (d) ya Katiba ya Tanzania (1977), bali pia wanatekeleza misingi ya haki nyingine stahiki kwa wahusika wa mgogoro, ambayo ni haki kutocheleweshewa haki bila sababu za msingi inayotambuliwa na Ibara ya 107A (2) (b) ya Katiba," alisisitiza Mhe. Prof. Juma.

Mhe. Prof. Juma aliongeza kuwa utatuzi wa migogoro kwa njia ya usuluhishi unafanana na falsafa ya maridhiano, ustahimilivu na mabadiliko ya kujenga upya nchi na kwamba Haki inayopatikana Mahakamani kwa njia ya kawaida inapatikana kwa kupitia ngazi, vituo vingi, mitiririko na misururu ya hatua ambayo huchangia ucheleshaji wa mashauri na huongeza gharama.
Jaji Mkuu alibainisha baadhi ya faida za usuluhishi, zekiwemo kusaidia kutatua migogoro kwa haraka ambapo inachukua takribani siku 30 kwa shauri la usuluhishi kukamilika, kuleta amani na mshikamano, kukuza uchumi wa nchi na kadhalika.
Aidha, Mhe. Prof. Juma aliiunganisha Dira ya Taifa ya Maendeleo 2025 ambayo pamoja na mambo mengine inalenga pia kuwepo kwa mazingira ya amani, usalama na umoja; utawala bora na utawala wa sheria; uwepo wa jamii iliyoelimika na inayojifunza; na kujenga uchumi imara na shindani.

"Kupitia Dira ya Taifa, Mahakama inaamini kuwa, utatuzi wa migogoro kwa njia ya usuluhishi ni kutekeleza Malengo ya Dira ya Taifa ya Maendeleo ya kuwawezesha wananchi wanaohusika na mashauri kutumia muda wao vizuri katika shughuli za kujenga uchumi," alieleza.

Mahakama Kuu ya Tanzania, Kituo cha Usuluhishi kilichoanzishwa Julai, 2015 mahsusi kwa ajili ya kusuluhisha mashauri mbalimbali hadi sasa kimepokea jumla mashauri ya usuluhishi 1942, kati ya idadi hiyo jumla ya mashauri 326 yamesuluhishwa na mashauri 20 yamefanikiwa kiasi.

Naye Mwanasheria Mkuu wa Serikali, Mhe. Dkt. Eliezer Mbuki Feleshi alibainisha kuwa wakati umefika wa kubadilisha Sheria ya Mwenendo wa Madai ili shauri la madai lipate sifa ya kusajiliwa mahakamani mara baada ya kupata uthibitisho kwamba zile ngazi za kupitia usuluhishi zimeshindikana.

"Nitoe rai kwa Majaji na Mahakimu kuwa tayari kuwasilisha ofisini kwangu kwenye dawati linaloshughulikia utendaji kazi wa Mawakili wa Serikali, kuhusu Wakili yoyote au mtendaji yoyote serikalini, ambaye kwa namna yoyote ile atathibitika kudhoofisha juhudi za Serikali na Mahakama za kutatua migogoro kwa njia ya usuluhishi," alisema.

Jaji Mkuu wa Tanzania, Mhe. Prof. Ibrahim Hamis Juma akizungumza na Watumishi wa Mahakama, Viongozi mbalimbali na wananchi (hawapo katika picha) wakati wa sherehe za kilele cha Siku ya Sheria nchini tarehe 01 Februari, 2023 katika Viwanja vya Chinangali jijini Dodoma.

Wananchi na Watumishi waliohudhuria katika hafla ya kilele cha Siku ya Sheria nchini iliyofanyika kitaifa katika Viwanja vya Chinangali jijini Dodoma tarehe 01 Februari, 2023.

CamScanner

KAMATI YA KUDUMU YA BUNGE YAELEKEZA LUGHA ZA KIINGEREZA NA KISWAHILI KUTUMIKA WAKATI WA UTUNGAJI WA SHERIA

Waziri wa Katiba na Sheria Dkt. Damas Ndumbaro akiwasilisha taarifa inayohusu Muundo na Majukumu ya Wizara pamoja na Taasisi zilizo chini ya Wizara ya Katiba na Sheria kwa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Utawala, Katiba na Sheria Tarehe 12 Machi, 2023.

Na. George Mwakyembe & Lusajo Mwakabuku – WKS.

Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Utawala, Katiba na Sheria imeielekeza Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali kutumia lugha zote mbili wakati wa utungaji wa Sheria na kanuni yaani Kiingereza na Kiswahili ili kuepusha kazi hiyo kufanywa mara mbili kunakopelekea kuongezeka kwa gharama rasilimali fedha na muda pale Sheria husika inapotakiwa kutafsiriwa baada ya kupitishwa.

Maelekezo hayo yametolewa na wajumbe wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Utawala, Katiba na Sheria walipokuwa wakipokea taarifa inayohusu Muundo na Majukumu ya Wizara pamoja na Taasisi zilizo chini ya Wizara ya Katiba na Sheria iliyowasilishwa na Waziri wa Katiba na Sheria Dkt. Damas Ndumbaro, 12 Machi, 2023.

Akiwasilisha taarifa mbele ya Kamati hiyo, Waziri Ndumbaro akiwa ameambatana na Menejimenti ya Wizara pamoja na Wakuu wa Taasisi zote zilicho chini ya Wizara ya Katiba na Sheria amesema Wizara ya Katiba na Sheria imekuwa na mchango mkubwa katika kuhakikisha inasimamia ipasavyo suala la haki na usawa jambo linalopelekea wawekezaji kuvutiwa kuwekeza nchini.

"Wizara ya Katiba na Sheria ni Wizara inayochangia kwa kiasi kikubwa katika kuvutia wawekezaji kwa kuimarisha Haki na Usawa, wawekezaji hawawezi kuja kuwekeza nchini kama hakuna Haki na Usawa". Alisema Mhe. Ndumbaro.

Akichangia kwenye kikao hicho Mwanasheria Mkuu wa Serikali Mh. Jaji Dkt Eliezer Feleshi amesema jukumu kubwa lilopo Sasa ni kuendelea kutafsiri Sheria zote 446 pamoja na Sheria ndogo 29,172 na tayari Wizara ilishajipanga na wanaendelea na kazi hiyo, maelezo haya yalipelekea wajumbe kutaka utungaji wa Sheria hizo ufanyike katika lugha ya Kiingereza na Kiswahili ili kuepusha kazi ya kutafsiri baada ya mswada wa Sheria kupitishwa.

Pamoja na jukumu hilo Jaji Dkt Feleshi amesema ofisi yake pia ina jukumu la kusimamia majadiliano ya migogoro mbalimbali iliyopo Mahakamani ili migogoro hiyo ijadiliwe nje ya Mahakama kama Kauli Mbiu ya Wiki ya Sheria iliyofanyika February mwaka huu iliyoelekeza umuhimu wa utatuzi wa migogoro kwa njia ya usuluhishi katika kukuza uchumi endelevu.

Naye Mtendaji Mkuu wa Mahakama Prof, Elisante Ole Gabriel ameishukuru Wizara kwa Ushirikiano wanaowapa na kusema sasa wamejipanga kuboresha Mahakama za Kata nchi mzima kuhakisha kuwa zinakuwa na miundo mbinu bora na ya kisasa.

Katika hatua nyingine, Kamati imeelekeza kuendelea kukiimarisha Chuo cha Uongozi wa Mahakama Lushoto kwani ni moja kati ya vyuo vinavyoipa sifa nchi katika ukanda wa Afrika Mashariki kwa kuwa Chuo bora chenye kuendeleza watumishi wa Mahakama. Kamati vile vile imeelekeza Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora ambacho ni chombo cha Kikatiba chenye jukumu la kuhakikisha linalinda haki za binadamu hususani masuala ya makundi maalumu ya wanawake na watoto kutekeleza majukumu yake ipasavyo hasa matukio mbalimbali ya ukiukwaji wa haki za binadamu na watu yanapojitokeza badala ya kukaa kimya.

Baada ya wasilisho na maelekezo ya kamati, Mhe. Dkt. Ndumbaro alisema kuwa Wizara yake imepokea maelekezo yote na akaiomba kamati kuwa utakapofika wakati wa kuwasilisha Bajeti ya Wizara na Taasisi zake mbele ya Bunge, kamati iiunge mkono ili bajeti itayoombwa iweze kupitishwa na hivyo kuiwezesha Wizara na Taasisi zake kutekeleza majukumu yao kwa ufanisi.

Sehemu ya wanakamati wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Utawala, Katiba na Sheria pamoja na menejimenti ya Wizara ya Katiba na Sheria na Viongozi wa Taasisi za wizara hiyo wakifuatilia taarifa ya Mhe. Waziri Ndumbaro.

Katibu Mkuu wa Wizara ya Katiba na Sheria Mary Makondo (Mbele kushoto) akiandika maelekezo yaliyokuwa yakitolewa na wajumbe wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Utawala, Katiba na Sheria.

Baadhi ya wajumbe wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Utawala, Katiba na Sheria wakifuatia mazungumzo wakati wa kikao cha Wizara ya Katiba na Sheria na Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Utawala, Katiba na Sheria.

MWENYEKITI WA TUME YA HAKI ZA BINADAMU NA UTAWALA BORA NA TIMU YAKE WATEMBELEA OFISI YA TAIFA YA MASHTAKA.

Na. Marygoreth Ntandu – DPP

Mwenyekiti wa Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora Jaji Mstaafu Mhe. Mathew Mwaimu akiwatambulisha Makamishna wa Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora alioongeozana nao (hawapo pichani).

Mwenyekiti wa Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora Jaji Mstaafu Mhe. Mathew Mwaimu akiwa ameongozana na Makamishna wa Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora wametembelea Ofisi ya Taifa ya Mashtaka kwa lengo la kujenga ushirikiano katika utekelezaji wa majukumu ya Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora na Ofisi ya Taifa ya Mashtaka.

Makamishna wa Tume hiyo wamepata nafasi ya kuzungumza na wajumbe wa menejimenti ya Ofisi ya Taifa ya Mashtaka katika kikao kifupi kilichofanyika leo katika ukumbi wa Ofisi ya Taifa ya Mashtaka jijini Dodoma.

Mwenyekiti huyo wa Tume alitumia nafasi hiyo kutoa elimu juu ya majukumu ya Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora na kuainisha maeneo ambayo Tume hiyo na Ofisi ya Taifa ya Mashtaka wanaweza kushirikiana katika utendaji kazi.

Naye Mkurugenzi wa Mashtaka Bw. Sylvester Mwakitalu alimshukuru Mwenyekiti huyo wa Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora kwa kuitembelea Ofisi ya Taifa ya Mashtaka na kuahidi kwamba Ofisi ya Taifa ya Mashtaka itashirikiana na Tume hiyo.

Ziara ya Makamishna wa Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora kwenye Ofisi ya Taifa ya Mashtaka imefanyika jijini Dodoma tarehe 14 Februari, 2023.

Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora na Ofisi ya Taifa ya Mashtaka ni wadau muhimu katika utoaji Haki.

CS CamScanner

SERIKALI YAJIVUNIA CHUO CHA UONGOZI WA MAHAKAMA LUSHOTO

Na. Lusajo Mwakabuku & Felix Chakila - WKS

Waziri wa Katiba na Sheria Mhe. Dkt. Damas Ndumbaro amesema Chuo cha Uongozi wa Mahakama Lushoto - IJA ni chuo cha mfano wa kuigwa katika utoaji wa mafunzo elekezi ya awali na mafunzo endelevu ya kimahakama kwa kuzingatia Sera ya Mafunzo ya Mahakama ya Mwaka 2019 ambayo inakitambua Chuo hicho kama kitovu au kisima cha utoaji mafunzo kwa watumishi wa Mahakama.

Dkt. Ndumbaro ameyasema hayo Tarehe 6 Machi, 2023 alipotembelea Chuo hicho na kuzungumza na Uongozi wa Chuo, Menejimenti ya watumishi na Wafanyakazi wa IJA na kuongeza kwamba Wizara ya Katiba na Sheria inajivunia kwa uwepo wa chuo hicho ambacho kimebeba taswira ya nchi hususan kwa nchi za Jumuiya ya Afrika Mashariki ambapo kimeendelea kuwa mfano wa kuigwa kama Chuo kinachojenga na kuimarisha kada ya Sheria.

"Chuo hiki kweli ni kitovu na kisima cha elimu bora. Kimsingi, chuo kina uwezo wa kujenga taaluma na kuwanoa wataalam mbalimbali wa Sheria wanaokwenda kusimamia haki wakiwemo Mahakimu na watumishi wengine wa mahakama." Alisema Dkt. Ndumbaro.

Akizungumza mara baada ya kukagua mazingira ya chuoni hapo yakiwemo mabweni, Mhe. Dkt. Ndumbaro amebainisha kuwa Chuo hicho kimekuwa kikifanya kazi nzuri kwa kutoa mafunzo

Mhe. Dkt. Damas Daniel Ndumbaro, Waziri wa Katiba na Sheria akihutubia Watumishi wa Chuo cha Uongozi wa Mahakama Lushoto alipofanya ziara ya Chuoni hapo.

mbalimbali elekezi na endelevu kwa watumishi wa Mahakama ya Tanzania yakiwemo mafunzo elekezi kwa Mahakimu wote mara wanapoajiriwa kujiunga kwa mara ya kwanza na utumishi wa Mahakama kwa lengo la kuwajengea uwezo wa kutenda haki kwa wote na kwa wakati kwa kuzingatia misingi ya sheria na uadilifu.

Kwa upande wake Mwenyekiti wa Baraza la Uongozi wa Chuo na Jaji wa Mahakama ya Rufani, Mheshimiwa Dkt. Gerald A. M. Ndika amesema Chuo kimekabidhiwa majukumu ambayo ni kutoa mafunzo, kufanya tafiti na kutoa huduma za kitaalamu majukumu ambayo Chuo kimemudu kuyatekeleza kwa ufanisi. Tangu kuanzishwa kwa Chuo hicho, mhimili wa Mahakama ndiyo mnufaika mkubwa wa zao la kitaaluma la Chuo hcho kwani mhimili huu umeweza kuendeleza watumishi wake pamoja na kuajiri Mahakimu na watumishi wengine kutoka katika Chuo hiki. Chuo cha IJA pia kimekuwa kikiratibu na kufanya mafunzo endelevu ya kujengea uwezo watumishi mbalimbali wa Mahakama.

Katika ziara hiyo, Mhe. Dkt. Damas Ndumbaro aliambatana na Naibu Katibu Mkuu wa Wizara ya Katiba na Sheria Dkt. Khatibu Kazungu na kupokelewa Uongozi wa Chuo ukiongozwa na Mwenyekiti wa Baraza la Uongozi wa Chuo na Jaji wa Mahakama ya Rufani, Mheshimiwa Dkt. Gerald A. M. Ndika na Jaji wa Mahakama ya Rufani Mhe. Dkt. Paul F.Kihwelo.

Baadhi ya Watumishi wa Chuo cha Uongozi wa Mahakama wakifuatilia hotuba ya Waziri wa Katiba na Sheria, Mhe. Dkt. Damas Ndumbaro alipofanya ziara chuoni.

Mwenyekiti wa Baraza la Uongozi wa Chuo na Jaji wa Mahakama ya Rufani, Mheshimiwa Dkt. Gerald A. M. Ndika akitoa salamu za awali kabla ya kumkaribisha Mgeni Rasmi.

CamScanner

DKT. NDUMBARO AZINDUA KANUNI ZA WATOA TAARIFA

Na. Mwandishi wetu, Dodoma

Waziri wa Katiba na Sheria, Dkt Damas Ndumbaro amezindua Kanuni za Watoa Taarifa na Ulinzi wa Mashahidi za mwaka 2023 na kueleza kuwa Kanuni hizo zitasaidia kufichua uhalifu na kuimarisha utoaji haki jinai.

Dkt Ndumbaro ameyasema hayo wakati wa kuzindua Kanuni hizo hatua ambayo inaashiria kuanza utekelezaji wa Sheria ya Watoa Taaarifa na Ulinzi wa Mashahidi ya mwaka 2016.

Katika uzinduzi huo ambao umefanyika tarehe 28 Februari, 2023 Dkt. Ndumbaro amesema kanuni hizo zinaenda kusaidia uimarishaji utoaji wa haki jinai kwa sababu zinahusu utoaji wa taarifa za ukiukwaji wa sheria mbalimbali, makosa ya jinai, wizi wa mali za umma na ufisadi.

“Watoa taarifa hizi ni muhimu sana kwenye jamii, wanatwambia mali ya umma inaibiwa. Katika historia ya nchi hii watoa taarifa wamesaidia kufukua mambo mengi yenye maslahi kwa jamii lakini walikuwa hawatambuliki kisheria.”

Aidha, Dkt Ndumbaro alisema sehemu ya pili ya kanuni hizo ni ulinzi wa mashahidi na kuwa ni eneo ambalo lilikuwa limelegalega hasa kwenye mfumo wa haki jinai.

“Kuna wakati mashahidi walikuwa wanaogopa kwenda kutoa ushahidi wakihofia madhara ya wao kutoa ushahidi.” Dkt Ndumbaro alisema uwepo wa sheria na kanuni hizo zinabeba mambo makuu matatu ambayo ni utawala bora, utoaji wa haki jinai na zinakoleza vita ya mapambano dhidi ya uhalifu.

“Tunaamini uzinduaji wa kanuni hizi unaenda kuwa chachu ya watu kuibua makosa mengi zaidi yanayofanyika kwa sababu wanakinga kisheria na kikanuni.”

Vilevile, Dk Ndumbaro ameagiza kufanyika kwa mafunzo na utoaji elimu kwa watanzania na kusisitiza kuwa sheria hiyo ikitumika vizuri mali za umma zitaokolewa.

“Wale wadokozi wadokozi, arobaini zao zimefika kwani sheria na kanuni hizi, zinakwenda kulinda uchumi wa nchi na kuwaumbua na kuwaanika wahalifu na kwenda kupunguza uhalifu unao waathiri sana wananchi.”

Pia Dkt. Ndumbaro amezitaka mamlaka zinazopaswa kupokea taarifa hizo za uhalifu kuhakikisha zinafika kwenye vyombo vya dola ambavyo navyo vinatakiwa kutekeleza kwa haraka, hatua itakayoongeza imani kwa watoa taarifa.

Dkt. Ndumbaro alisema pia kanuni hizo zitavisaidia vyombo vya habari ambavyo navyo vimekuwa vikipokea taarifa kutoka kwa watoa taarifa na hapo nyuma ulinzi ulikuwa ni maadili na sasa vitakuwa na kinga ya kisheria.

Naye Naibu Katibu Mkuu, Dkt. Khatib Kazungu alisema watoa taarifa na mashahidi ni watu muhimu katika mnyororo wa haki jinai kwani taarifa wanazozitoa zinawezesha kufichua uhalifu kwenye jamii, na mashahidi wamekuwa wakiongeza ufanisi katika uendeshaji wa mashauri ya jinai kwa wakati.

“Uwepo wa kanuni hizi utawezesha wananchi kujisikia huru, kutoa taarifa zozote za uhalifu uliofanyika au unaopangwa kufanyika na pia utawafanya mashahidi kuwa huru kutoa ushahidi mahakamani kwani zinawahakikishia ulinzi hatua ambayo itasaidia kuongeza imani.”

Awali, Mkurugenzi wa Idara ya Katiba na Ufuatiliaji Haki, Bw. Kharist Luanda alisema kanuni hizo zinaweka mfumo wa kisheria wa kuwatambua, kuwalinda, kuwalipa fidia na kuwapatia zawadi watoa taarifa na mashahidi kulingana na taratibu na vigezo vilivyowekwa kwenye kanuni.

Waziri wa Katiba na Sheria Mhe. Dkt. Damas Ndumbaro akihutubia wakati wa uzinduzi wa Kanuni za Watoa Taarifa na Ulinzi wa Mashahidi, tarehe 28 Februari, 2023 Jijini Dodoma.

Waziri wa Katiba na Sheria Mhe. Dkt. Damas Ndumbaro akizindua Kanuni za watoa Taarifa na Ulinzi wa Mashahidi, tarehe 28 Februari, 2023. Kulia kwake Naibu Waziri wa Katiba na Sheria Mhe. Pauline Gekul na kushoto kwake Naibu Katibu Mkuu Dkt. Khatibu Kazungu.

CamScanner

NAIBU KATIBU WA TUME YA UTUMISHI WA MAHAKAMA (AJIRA) BIBI ENZIEL MTEI

IJUE TUME YA UTUMISHI WA MAHAKAMA NA JUKUMU LAKE LA USIMAMIZI WA MAADILI

Na. Mwandishi wetu, Dodoma

Moja ya jukumu la Tume ya Utumishi wa Mahakama ni kusimamia Maadili ya Maafisa wa Mahakama ili kuhakikisha Mhimili wa Mahakama unatekeleza jukumu lake la msingi na la kikatiba la kutoa haki kwa wananchi. Jukumu la kusimamia maadili ya Maafisa wa Mahakama pamoja na majukumu mengine ya Tume, yameainishwa katika Ibara ya 113 (1) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na kifungu na. 29 cha Sheria ya Uendeshaji wa Mahakama Namba 4 ya mwaka 2011. Naibu Katibu wa Tume ya Utumishi wa Mahakama Bi. Enziel Mtei alifanya mahojiano maalumu na Mwandishi wetu Lydia Churi kuhusu Tume ya Utumishi wa Mahakama na Jukumu lake la kusimamia Maadili ya Maafisa wa Mahakama. Ifuatayo ni sehemu ya mahojiano hayo…

Swali: *Tume ya Utumishi wa Mahakama ni nini, inaundwa na akina nani na wajumbe wake wanapatikanaje?*

Jibu: Kwa mujibu wa Ibara ya 112 (1) ya Katiba ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Tume ya Utumishi wa Mahakama inaundwa na wajumbe wafuatao; Jaji Mkuu ambaye ni Mwenyekiti, Mwanasheria Mkuu wa Serikjali ni mjumbe, Jaji mmoja wa Mahakama ya Rufani ambaye anateuliwa kwa ajili jhiyo na Rais baada ya kushauriwa na Jaji Mkuu, Jaji Kiongozi wa Mahakama Kuu ya Tanzania ambaye ni mjumbe pamoja na wajume wawili wanaoteuliwa kwa mujibu wa kifungu cha 15 (1) cha Sheria ya Uendeshaji wa Mahakama Namba 4 ya mwaka 2011. Mtendaji Mkuu wa Mahakama ya Tanzania ni Katibu wa Tume na ndiye mtekelezaji wa maamuzi yote ya Tume. Aidha, ipo Sekretarieti inayosaidia Tume kwenye utekelezaji wa majukumu yake.

Swali: *Ni nini majukumu ya Tume ya Utumishi wa Mahakama kwa mujibu wa Sheria?*

Jibu: Majukumu ya Tume yameainishwa katika Ibara ya 113 (1) ya Katiba ya Jamhurti ya Muungano wa Tanzania na kifungu Na. 29 cha Sheria ya Uendeshaji wa Mahakama Namnbba. 4 ya mwaka 2011 kama ifuatavyo; Kumshauri Rais kuhusu;
-Uteuzi wa Jaji Kiongozi wa Mahakama Kuu ya Tanzania, uteuzi wa Mtendaji Mkuu wa Mahakama ya Tanzania, Msajili Mkuu, Msajili wa Mahakama ya Rufani na Msajili wa Mahakama Kuu.
-Jaji wa Mahakama ya Rufani, Jaji Kiongozi au Jaji wa Mahakama Kuu anaposhindwa kutekeleza majukumu yake
-Mwenendo wa Jaji wa Mahakama ya Rufani, Jaji Kiongozi na Jaji WA Mahakama Kuu pamoja na Mtendaji Mkuu wa Mahakama, Msajili Mkuu, Msajili wa Mahakama Kuu ambao hauendani na maadili ya kazi yake au sharia zinazosimamia maadili ya viongozi wa Umma.
-Mishahara na maslahi ya watumishi wa Mahakama
-Kufanyia uchunguzi malalamiko dhidi ya Majaji wa Mahakama ya Rufani, Jaji Kiongozi au Jaji wa Mahakama Kuu
-Kufanya uteuzi, kuthibitisha, kupandisha cheo na kuchukua hatua za kinidhamu kwa watumishi wasio Maafisa wa Mahakama.
-Kuajiri, kupandisha cheo na kuchukua hatua zozote za kinidhamu dhidi ya watumishi wasio Mahakimu. Tume pia imepewa mamlaka na sheria ya kuteua viongozi mbalimbali wa Mahakama wakiwemo Naiubu Wasajili na Watendaji wa Mahakama.

Swali: *Umetaja kuwa, mojawapo ya majukumu ya Tume ni kusimamia maadili ya watumishi wa Mahakama ya Tanzania. Je upo mfumo au Kamati zozote zilizoundwa kuisaidia Tume kwenye jukumu hili?*

Jibu: Kifungu cha 33 (1) cha Sheria ya Uendeshaji wa Mahakama Namba 4 ya mwaka 2011 kimeiruhusu Tume ya Utumishi wa Mahakama kukasimu utekelezaji wa majukumu yake kwenye kamati zilizoundwa chini ya sheria hiyo. Baadhi ya kamati hizo ni; Kamati ya Maadili ya Majaji, Kamati ya maadili ya Maafisa wa Mahakama, Kamati ya Maadili ya Maafisa wa Mahakama ya Mkoa na Kamati ya Maadili ya Maafisa wa Mahakama ya wilaya.

Swali: *Unaweza kuwafahamisha wananchi kwamba kamati za Maadili hususan za mikoa na wilaya zinaundwa na akina nani?*

Jibu: Kamati ya Maadili ya Maafisa wa Mahakama ya Mkoa inaundwa na wajumbe wafuatao; Mkuu wa Mkoa ndiye, wajumbe ambao ni Hakimu Mkazi Mfawidhi wa Mkoa, Katibu Tawala wa Mkoa, wajumbe wawili wanaoteuliwa na Mkuu wa Mkoa, Maafisa wawili wa Mahakama wanaoteuliwa na Jaji Mfawidhi. Katibu wa kamati hiyo atakuwa ni Mwanasheria wa Serikali Mfawidhi, katika mkoa wenye ofisi ya Mwanansheria Mkuu wa Serikali.
Kamati ya Maadili ya Maafisa wa Mahakama ngazi ya wilaya inaundwa na wajumbe ambao ni Mkuu wa wilaya (Mwenyekiti), Hakimu Mkazi Mfawidhi wa wilaya, Katibu Tawala wa wilaya (Katibu) wajumbe wawili watakaoteuliwa na Mkuu wa wilaya pamoja na Mahakimu wawili watakaoteuliwa na Jaji Mfawidhi.

Swali: *Je, majukumu ya Kamati za Maadili ni yapi?*

Jibu: Kupokea malalamiko yanayohusu Afisa wa Mahakama yanayohusu Mahakimu, kufanyia uchunguzi malalamiko/ tuhuma, kumuonya Afisa wa Mahakama juu ya malalamiko dhidi yake kama suala hili halihitaji kupelekwa mbele ya Tume na kuchukua hatua itakayofaa kulingana na mazingira ama aina ya malalamiko.

Swali: *Unawezaje kutofautisha majukumu ya Kamati ya maadili ya Maafisa wa Mahakama ngazi ya mkoa na ya wilaya?*

Jibu: Majukumu ya kamati za maadili ya Maafisa wa Mahakama ya Mikoa na wilaya yanafanana na tofauti iliyopo ni kwamba kamati ya Mkoa inashughulikia Mahakimu Wakazi ngazi ya Mkoa na Wilaya na kamati ya wilaya inashughulikia Mahakimu wote walioko kwenye Mahakama za Mwanzo nchini.

Swali: *Umeeleza kuwa kamati zinapokea na kuchunguza malalamiko. Je ni nani anaweza kuwasilisha malalamiko kwenye kamati?*

Jibu: Mtu au Taasisi yoyote inaweza kuwasilisha malalamiko yake mbele ya Tume au Kamati zake iwapo kutakuwepo na ushahidi. Mfano wa; Afisa Mahakama, Afisa Sheria, Wakili wa Serikali, Wakili wa kujitegemea, Taasisi ya Serikali na mtu yeyote mwenye ushahidi wa kutosha juu ya malalamiko yake.

Swali: *Je, upo utaratibu wowote uliowekwa na sheria wa namna ya kuwasilisha malalamiko?*

Jibu: Malalamiko yote yanapaswa kuwasilishwa kwa maandishi na yawe na sahihi ya mlalamikaji. Aidha, malalamiko hayo yanapaswa kuwa na taarifa za kutosha kama vile maelezo ya kitendo kilichotendeka na mazingira yake, mfano ni namna shauri lilivyoshughulikiwa, tuhuma za rushwa, kushindwa kutekeleza majukumu na vitengo vinavyokiuka kanuni za maadili ya Maafisa wa Mahakama.
Swali: Kutokana na umuhimu ulioueleza wa majukumu ya kamati za maadili katika kusimamia maadili ya Maafisa wa Mahakama,

Swali: *Je, Tume inafanya nini kuhakikisha kuwa kamati zinatekeleza ipasavyo majukumu yake?*

Jibu: Tume imekuwa ikitoa mafunzo kwa wajumbe wa kamati za Maadili, Tume pia imeandaa mwongozo wa Uendeshaji wa Kamati za Maadili, kufanya ukaguzi wa mara kwa mara kuona namna Kamati zinavyofanya kazi pamoja na kutoa elimu ya kurekebisha kasoro zinazoonekana na kufanya ziara ambapo hukutana na wajumbe wa kamati za maadili kwa lengo la kuwapa elimu pamoja na kuwakutanisha ili wapate nafasi ya kubailishana uzoefu.

Swali: *Pamoja na Tume kuwa ni Mamlaka ya nidhamu, Mahakama inalalamikiwa kwa ukiukwaji wa maadili hususan kwa Mahakimu ambao ndiyo wamepewa jukumu la kutoa haki. Unazungumziaje hili?*

Jibu: Mahakama kama zilivyo taasisi nyingine za Umma, baadhi ya watumishi wake wanalalamikiwa kukiuka maadili ya utendaji wao ikiwemo vitendo vya rushwa. Baadhi ya watumishi pia wanatuhumiwa kwa utoro, kutoa siri za ofisi, kughushi nyaraka, uzembe, ulevi uliuopindukia, kuvaa mavazi yasiyo na heshima, wizi n.k vitendo hivi vinaathiri utoaji haki na kuharibu taswira ya Mahakama. Tume unaendelea kuelekeza wasimamizi wote wa kazi kuwaelimisha watumishi walio chini yao kuhusu kufuata maadili pamoja na athari wanazoweza kuzipata iwapo watabainika kutozingatia maadili.
Tume inaendelea na utaratibu wa kufanya ziara kwenye mikoa yote kuzungumza na watumishi na kusisistiza suala la maadili. Aidha Tume inaendelea kuzijengea uwezo kamati za maadili ili kuziwezesha kutekeleza majukumu yake kwa kufuata misingi ya Sheria, kanuni na taratibu.
-Mahakama pia imeongeza uwazi kupitia matumizi ya mifumo ya TEHAMA kuhusu taratibu za upatikanaji wa huduma mahakamani pamoja na namna ya kuwasilisha malalamiko yoyote kuhusu kutoridhishwa na huduma, ukiukaji wa maadili au maoni yenye lengo la kusaidia kuboresha huduma.
-Tume inachukua hatua za kinidhamu dhidi ya watumishi wanaobainika kukiuka maadili. Kutokana na kuchukuliwa kwa hatua hizo, utafiti wa hivi karibuni unaonesha kuimarika kwa maadili hasa kupungua kwa vitendo vya rushwa, mfano mwaka 2018 jumla ya Maafisa 27 wa Mahakama waliokuwa wamefikishwa mahakamani kwa ukiukwaji wa maadili, 24 yalihusu rushwa. Kutokana na hatua zinazochukuliwa na Tume pamoja na Uongozi wa Mahakama, kwa sasa kumbukumbu zinaonesha kuwepo kwa Afisa Moja mwenye tuhuma mahakamani. Haya ni mafanikio na kwa upande mwingine Imani ya wananchi na wadau kwa Mhimili wa Mahakama inazidi kuongezeka.

Swali: *Katika kutekeleza majukumu yake, Tume ya Utumishi wa Mahakama inakabiliwa na changamoto zipi?*

Jibu: Changamoto tuliyonayo sasa kwenye suala la usimamizi wa Maadili kupitia kamati za Maadili ni kwamba wananchi walio wengi hawana uelewa wa kuwepo kwa kamati za Maadili.
-Inawezekana kuwa kitendo cha wananchi kutofahamu kuhusu uwepo wa kamati hizi hata kama vipo vitendo vya ukiukwaji wa maadili havitolewi taarifa.
-Vitendo vya ukiukwaji wa maadili vikiachwa viendelee vitachafua taswira ya Mhimili wa Mahakama lakini pia baadhi ya wananchi wanaweza kuchelewa kupata haki zao zilizowekwa na sheria au hata kuzikosa kabisa.

Swali: *Je, Tume ya Utumishi wa Mahakama inaishughulikiaje Changamoto uliyoieleza?*

Jibu: Mojawapo ya malengo ya ziara zinazofanywa na Tume kwenye mikoa mbalimbali ni kutoa elimu kwa Umma kwa kuwa wakati wa ziara hizo Tume huwaalika pia Wanahabari ambao nao husaidia kuwaelimisha zaidi wananchi.

- Kuwahusisha viongozi wa mikoa na wilaya kwenye suala la kutoa elimu wanapokuwa na mikutano ya hadhara kwenye maeneo yao.
- Kuandaa machapisho mbalimbali yanayoelezea Tume pamoja na kamati za Maadili ya Maafisa wa Mahakama.
- Kushiriki kwenye Maonesho mbalimbali ya kitaifa na kikanda kwa lengo la kutoa elimu.
- Kutoa elimu kwa njia Televisheni na Redio

CS CamScanner

WATOTO WOTE WAWE NA VYETI VYA KUZALIWA IFIKAPO 2025

Na. Jafari Malema - RITA

Waziri wa Katiba na Sheria Mhe. Dkt. Damas Ndumbaro akitoa maagizo wakati wa uzinduzi wa Bodi ya Ushauri ya Wizara Kwa RITA Jijini Dodoma kuhusu kusajili na kuwapatia vyeti vya Kuzaliwa watoto wote ifikapo 2025 na watu wazima 2030

Waziri wa Katiba na Sheria Mhe. Dkt. Damas Ndumbaro amesema amepokea maelekezo kutoka kwa Mhe. Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania Dkt. Samia Suluhu Hassan kuhakikisha kwamba watoto wote wa umri chini ya miaka mitano na wale walio katika taasisi za elimu wawe wamesajiliwa na kupata vyeti vya kuzaliwa ifikapo mwaka 2025 huku kwa upande wa watu wazima kuwekewa mikakati ifikapo 2030 kila mwananchi awe na cheti cha kuzaliwa. Ameyasema hayo Jijini Dodoma wakati akizindua Bodi ya Ushauri ya Wizara kwa Wakala wa Usajili Ufilisi na Udhamini (RITA).

Mhe. Dkt. Ndumbaro ameongeza kuwa lazima jambo la usajili lifungamanishwe na taasisi za elimu ili wakati wa usajili wa kujiunga na elimu ya awali, msingi, sekondari na elimu ya juu wale wote wasiokuwa na vyeti vya kuzaliwa wapate fursa kupitia kambi maalum ya usajili zitakazoanzishwa katika maeneo yao waweze kupatiwa huduma hiyo kwa haraka na gharama nafuu. Ameongeza kwamba usajili wa matukio muhimu ya binadamu ni nyenzo muhimu ya kuipatia Serekali takwimu muhimu kupanga mipango ya maendeleo na usalama wa nchi hivyo ni muhimu zoezi hilo likafanyika sasa ili kuiwezesha serekali kunufaika na taarifa hizo.

“Natoa maelekezo kwa RITA kuanzia sasa usajili ufanyike kwenye zahanati, vituo vya afya na hospitali zote za Serikali na watu binafsi, kwenye taasisi za elimu, kuanzia shule za awali, msingi, sekondari na vyuo mbalimbali kengo likiwa kuwafikia wananchi wengi zaidi” Alisema Dkt. Ndumbaro.

Mhe. Dkt. Ndumbaro ameitaka Bodi hiyo ya ushauri kuhakikisha inaishauri wizara kuhusu mabo ya kisera na utekelezaji wa majukumu ya RITA ili kuisaidia serikali katika utoaji wa huduma bora kwa wananchi wake. Ameongeza kwamba bodi hiyo imeundwa kwa mujibu wa Sheria hivyo kuwataka wajumbe kufanya kazi kwa uadilifu na uweledi wa hali ya juu kwa maslahi mapana ya nchi yetu kulingana na sheria na kanuni husika ili kuhakikisha kwamba RITA inakidhi matarajio ya wadau na kuleta tija katika utekelezaji wa majukumu yake.

Aidha amesema, kuna migogoro mingi katika Bodi za Wadhamini wa Taasisi za Kidini, vyama vya michezo na vyama vya siasa kwa baadhi ya Wadhamini kugombea mali na wengine kuzuia hati za umiliki wa ardhi na majengo ya umma kwa maslahi yao binafsi, hivyo kupitia Bodi hiyo wizara itapokea ushauri na mapendekezo ya namna bora ya kuweka mifumo au sheria itakayoelekeza majukumu, wajibu na mipaka ya wadhamini ndani ya Taasisi husika ili kukabiliana na changamoto zinazojitokeza hivi sasa.

Waziri wa Katiba na Sheria Mhe. Dkt.Damas Ndumbaro akimkabidhi Kishikwambi Mwenyekiti wa Bodi ya Ushauri ya RITA Kwa Wizara Dkt. Amina Msengwa.

Akitoa salamu za shukrani kwa mgeni rasmi, mwenyekiti wa Bodi hiyo Dkt. Amina Msengwa amesema watahakikisha wanafanya kazi kwa pamoja na Wizara na menejimenti ya RITA kwa kusimamia malengo na mikakati mbalimbali kwa kuwekeza Zaidi katika mifumo ya kisasa ya utoaji wa huduma bora Kidigitali ili malengo hayo yaweze kufikiwa kwa wakati. Wajumbe wengine wa Bodi hiyo ni Bi. Angela Anatory ambaye ni katibu, Prof. Abel Kinyondo, Bw. Erick Kitali, Bi Theresia Mganga, CPA Peter Mwambuja na Wakili Lucy Dinganyeki.

Waziri wa Katiba na Sheria Mhe. Dkt.Damas Ndumbaro akimkabidhi Kishikwambi Katibu wa Bodi ya Ushauri ya RITA Kwa Wizara ambaye ni Kabidhi Wasii Mkuu na Afisa Mtendaji Mkuu wa RITA Bi. Angela Anatory

Waziri wa Katiba na Sheria Mhe. Dkt.Damas Ndumbaro akiwa katika Picha ya kumbukumbu na Bodi ya Ushauri ya RITA Kwa Wizara mara baada ya kuzinduliwa Februari 6,2023 Jijini Dodoma.

Waziri wa Katiba na Sheria Mhe. Dkt.Damas Ndumbaro akiwa katika Picha ya kumbukumbu na Menejimenti ya RITA, kulia kwake (aliyekaa) ni Mwenyekiti wa Bodi Dkt. Amina Msengwa, Kushoto Kwake ni ……………………. mara baada ya kuzinduliwa Februari 6,2023 Jijini Dodoma.

CamScanner

IJA YATOA MAFUNZO KWA WAENDESHA MASHTAKA NA WAPELELEZI

Jaji Mfawidhi wa Mahakama Kuu ya Tanzania, Kanda ya Morogoro, Mhe. Paul Ngwembe akizungumza wakati anafungua mafunzo ya wiki nne ambayo yamewaleta pamoja waendesha mashitaka na wapelelezi kutoka taasisi mbalimbali. Mafunzo hayo yanafanyika katika Kituo Jumuishi cha Utoaji Haki Morogoro.

Na. Rosena Suka IJA Lushoto

Tarehe 27 Februari, 2023 Chuo cha Uongozi wa Mahakama Lushoto (IJA) kwa kushirikiana na Mahakama ya Tanzania chini ya ufadhili wa Benki ya Dunia kupitia mradi wa maboresho awamu ya pili kimeandaa na kuendesha mafunzo kwa washiriki 250 ambao ni waendesha mashtaka na wapelelezi kutoka taasisi mbalimbali za umma. Mafunzo hayo yalifunguliwa rasmi na Jaji Mfawidhi wa Mahakama Kuu ya Tanzania, Kanda ya Morogoro, Mhe. Paul Ngwembe katika kituo Jumuishi cha Utoaji Haki Morogoro.

Mhe. Ngwembe alipokuwa anafungua mafunzo hayo ametoa wito na kuwahimiza waendesha mashitaka na wapelelezi kote nchini kutekeleza majukumu yao kikamilifu kwa vile Mahakama haiwezi kufanya maajabu, ikiwemo kumtia hatiani mhalifu kwa kuletewa shahidi dhaifu.

Amesema jamii huwa haiielewi Mahakama hata kidogo na tena hudhihakiwa pale ambapo jamii inaamini mtu aliyeshitakiwa ni mhalifu na imeshuhudia akitenda uhalifu, lakini anaachiwa. Amewaeleza washiriki hao wa mafunzo kuwa katika mazingira hayo, chombo kinacholaumiwa ni Mahakama, jambo ambalo halipendezi hata kidogo mbele ya macho ya jamii.

"Lakini Mahakama ifanye nini kama hakuna ushahudi wa kuweza kumhusisha mtuhumiwa na uhalifu anaotuhumiwa nao. Kama upande wa mashtaka umeshindwa kuleta mashahidi wa msingi, Mahakama ifanye miujiza gani. Lakini pia, upande wa mashtaka utaendesha vipi shauri kama upelelezi haukufanywa kama inavyotakiwa. Mwisho wa yote, mchakato mzima wa haki jinai utakuwa kituko mbele ya jamii," alionya.

Mhe. Ngwembe ameeleza kuwa uwepo wa mafunzo hayo ni majibu ya kilio cha Mahakama cha muda mrefu dhidi ya udhaifu wa uendeshaji wa mashauri ya jinai unatokana na udhaifu wa upelelezi. Ametumia nafasi hiyo kutoa shukrani za pekee kwa Benki ya Dunia ambao chini ya mradi wa kuimarisha upatikanaji haki unaomlenga mwananchi (Citizen Centric Project -CCP) umewezesha, pamoja na mambo mengine, kufanyika kwa mafunzo hayo.

Jaji Mfawidhi huyo ameeleza pia kuwa Dira ya Taifa ya Maendeleo 2025, pamoja na mambo mengine, inalenga kuwepo kwa mazingira ya amani, usalama na umoja; utawala bora na utawala wa sheria; uwepo wa jamii iliyoelimika na inayojifunza na kujenga uchumi imara na shindani.

Sambamba na hilo, amesema Mahakama imejiwekea dhima ya kufanikisha umalizaji wa mashauri kikamilifu na kwa tija, hivyo upatikanaji haki kwa wakati sio tu utaimarisha imani ya wananchi kwa Mahakama, lakini pia vyombo vya haki jinai na kuwepo kwa misingi bora ya amani na utulivu.

"Ni Imani yangu kwamba haki jinai haiwezi kupatikana bila kuhakikisha tuna wapelelezi wenye ujuzi na weledi usio tia shaka na wako tayari kutumia ujuzi huo kuhakikisha wale tu wanaotuhumiwa kufanya makosa wanafikishwa mahakamani na haki yao wanaipata," Mhe. Ngwembe alisema.

Amebainisha pia kuwa upelelezi na uendeshaji wa makosa ya jinai ni wa kisayansi zaidi kuliko hisia na nadharia za kizamani na makosa mengi yanathibitishwa kisayansi kwa kutumia ama DNA, vipimo vya kidaktari au kwa kutumia wataalam wa utambuzi wa maandishi.

"Lazima nisema hapa kwamba siridhishwi na makosa mengi yanayofikishwa mahakamani bila kuwa na upelelezi ulio kamilika, au kumkamata mtuhumiwa na kumshikilia kwenye vituo vya polisi bila kuwepo kwa upelelezi wa dhati unao mhusisha mtuhumiwa," Jaji Mfawidhi huyo aliwaeleza washiriki hao wa mafunzo.

Amesema makosa yenye adhabu ya vifungo vya muda mrefu kama ubakaji, ulawiti na mahusiano yaliyo haramishwa kwa sharia, yaani incest by male, wakati mwingine yametumika kudhalilisha watu wasio na hatia, hata ugomvi wa kifamilia hupelekea kuhusisha makosa ya namna hiyo.

"Pia tumeshuhudia matumizi mabaya ya vipimo vya kitaalam kwa kuwatumia watu wasio na utaalam wa kutosha. Nashawishika kutoa ushauri kwa Serikali au Bunge kutunga kanuni na vigezo vya wataalamu wanao weza kutoa ushauri wa kitaalamu ambao utakubaliwa na Mahakama, kama walivyofanya India. Hivyo kuwepo kwa mafunzo kama haya ni ukombozi katika tasnia ya haki jinai nchini," alisema. Mhe. Ngwembe alieleza pia kuwa anatambua Kifungu cha 9 (1) (e) cha Sheria ya Mashtaka ya Taifa kinatoa mamlaka kwa Ofisi ya Taifa ya Mashtaka kusimamia zoezi la upelelezi kwa kuelekeza na kuongoza polisi na vyombo vingine vya upelelezi, pamoja na mambo mengine, katika kupeleleza taarifa yoyote ihusuyo jinai na kutoa taarifa haraka iwezekanavyo.

"Kwa uzoefu mashauri yanayochelewa kwenye upelelezi ni pamoja na mashauri ya mauaji. Ipo mifano kwamba, ushahidi uliopatikana wakati upelelezi wa makosa makubwa yakiwemo ya mauaji ulipatikana ndani ya wastani wa siku 90, lakini zaidi ya siku 240 zilitumika kwenye mawasiliano kati ya Ofisi ya Taifa ya Mashtaka na vyombo vya uchunguzi kwenye masuala mengine ambayo hayakugusa ushahidi. Ni vema kujifunza namna ya kupunguza hali hiyo," Jaji Mfawidhi huyo alishauri.

Awali akimkaribisha Jaji Mfawidhi huyo kufungua mafunzo hayo, Naibu Msajili Mwandamizi, Mahakama Kuu ya Tanzania, Mhe. Arnold Kirekiano alizitaja taasisi zinazoshiriki mafunzo hayo ni Ofisi ya Taifa ya Mashtaka, Jeshi la Polisi, Mamlaka ya Kuzuia na Kupambana na Dawa za Kulevya, Taasisi ya Kuzuia na Kupambana na Rushwa, Mamlaka ya Usimamizi wa Wanyamapori na Kitengo cha Kudhibiti Fedha Haramu.

Alieleza kuwa washiriki katika mafunzo hayo kutoka Ofisi ya Taifa ya Mashtaka ni 50, wapo 100 kuutoka Jeshi la Polisi, 40 kutoka TAKUKURU, 35 kutoka TAWA, 16 kutoka Mamlaka ya Kupambana na Dawa za kulevya, tisa kutoka kitngo cha kupambana na fedha haramu.

"Tunaamini kwamba kwa ushirikiano wa wadau ambao Mahakama inashirikiana nao kupitia ofisi ya Msajili wa Mahakama Kuu tutapata nafasi tena wakati mwingine ya kuangalia mafunzo siyo tu kwa wadau wengine lakini pia hata katika maeneo ya kijiografia ambayo pengine hayakuguswa katika mafunzo haya," alisema.

Naye Mratibu wa Mafunzo kutoka IJA, Mhe. Raymond Kaswaga ameeleza kuwa mafunzo hayo ya wiki nne yamewaleta pamoja washiriki hao ili waweze kubadilishana uzoefu kuhusu utendaji kazi wao wa kila siku, ikiwemo changamoto zinazotokana na kukua kwa teknoloji na kubadilika kwa mbinu za uhalkifu na wahalifu.

Amesema kuandaliwa kwa mafunzo hayo ni sehemu ya utekelezaji wa maboresho ya Mahakama ambayo yanatekelezwa kupitia Mpango Mkakati wake wa miaka mitano (2021-203/2024) na ni utekelezaji pia wa Sera ya Mafunzo ya Taifa 2003 pamoja na Sera ya Mafunzo ya kimahakama 2019.

Sehemu ya washiriki wa mafunzo hayo (juu na chini) ikifuatilia uwasilishaji wa mada mbalimbali.

CS CamScanner

DKT ZAINAB CHAULA
AITAKA TUME YA HAKI ZA BINADAMU NA UTAWALA BORA KUENDELEA KUSIMAMIA HAKI KWA WANANCHI.

Na. Nuru Ally Mfaume - CHRAGG

Katibu Mkuu Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum Dkt Zainab Chaula akizungumza katika Mkutano wa 21 wa Baraza la Wafanya kazi wa Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora Februari 21, 2023 katika Ukumbi wa Jakaya Kikwete Jijini Ddodoma

''Haki ya Binadamu huanzia kwa mtu mwenyewe na utawala bora nao huanzia kwako wewe mwenyewe,maana yake huwezi kuwa na haki kama wewe mwenyewe hutimizi haki"

Hayo ameyasema Mgeni Rasmi wa Mkutano wa Baraza la Wafanyakazi la Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora Katibu Mkuu Wizara ya Maendeleo ya Jamii,Jinsia,Wanawake na Makundi Maalum Dkt Zainab Chaula wakati akifungua Mkutano wa ishirini na moja wa baraza hilo la wafanyakazi wa Tume lililofanyika Februari21,2023 Ukumbi wa Jakaya Kikwete Jijini Dodoma.

Dkt Zainab alisema kuwa kila mtu anatakiwa kuonesha wajibu katika majukumu yake ili haki ipatikane. "Nyinyi mpo hapa kwa ajili ya kuwahudumia Watanzani katika eneo hili la haki za binadamu na utawala bora. Kila mmoja anatakiwa atimize wajibu kwa kutenda haki"alisema dkt Zainab

Katika hatua nyingine Dkt Zainab alitoa pongezi kwa Uongozi na watumishi wa Tume kwa kuendelea kuwahudumia wananchi kwa kusimamia haki bila kuegemea upande mmoja.

"Sijawahi kusikia kuwa Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora inalalamikiwa au inaongelewa vibaya,maana yake mnafanya kazi vizuri,ninawapongeza sana"alisema Dkt Zainab.

Awali Katibu Mtendaji wa Tume ya Haki za Binadamu na Utawala Bora Bw. Patience. K. Ntwina alisema kuwa wajumbe wa baraza la wafanyakazi wamekusanyika kutoka Ofisi za Matawi, Ofisi ya Zanzibar, pamoja na Makao Makuu watatumia siku nzima kujadili masuala mbalimbali ya kiutumishi, kujadili taarifa ya utekelezaji wa majukumu ya Tume kwa kipindi cha nusu Mwaka 2022/2023 kuanzia Julai 1 mpaka Disemba 31. pamoja na kupitia Maoteo ya Bajeti ya Tume kwa Mwaka 2023/2024 .

Mwisho Bw.Ntwina alitoa Shukrani kwa Mgeni rasmi kwakukubali na kuja kufungua mkutano huo "sisi tumefurahi na tumefarijika sana kwakujumuika nasi kwaajili ya kutufungulia kikao chetu cha baraza la wafanyakazi Tume ya haki za Binadamu na Utawala Bora"alisema Bw.Ntwina

Mgeni rasmi Katibu Mkuu Wizara ya Maendeleo ya Jamii, Jinsia, Wanawake na Makundi Maalum Dkt Zainab Chaula akiwa katika picha ya pamoja na Wajumbe wa Baraza la Wafanyakazi wa Tume ya Haki za Binadamu katika Mkutano wa ishirini 21 wa baraza la wafanyakazi uliofanyikA Februari 21,2023 ukumbi wa Jakaya Jijini Dodoma.

CamScanner

Mkuu wa Taasisi ya Mafunzo ya Uanasheria kwa Vitendo (LST), Mhe. Jaji Dkt. Benhajj Masoud (kushoto) pamoja na Rais wa Mahakama ya Afrika ya Haki za Binadamu na Watu (African Court on Human and Peoples' Rights) Mhe. Jaji Imani Aboud (kulia) wakisaini makubaliano ya mashirikiano (MoU) baina ya taasisi hizo tarehe 28 Novemba, 2022 jijini Arusha. Wanaoshuhudia ni wanasheria wa taasisi hizo.

LST KUWANOA MAWAKILI KUPITIA MAHAKAMA YA AFRIKA YA HAKI ZA BINADAMU

Na. Fatma Salum - LST

Taasisi ya Mafunzo ya Uanasheria kwa Vitendo Tanzania (LST) imesaini makubaliano ya mashirikiano (MoU) na Mahakama ya Afrika ya Haki za Binadamu na Watu (African Court on Human and Peoples' Rights) kwa lengo la kuendelea kuboresha mafunzo kwa wanafunzi wa uwakili kwenye eneo la haki za binadamu.

Akizungumza mara baada ya kusaini makubaliano hayo tarehe 28 Novemba, 2022 kwenye ofisi za makao makuu ya mahakama hiyo Jijini Arusha, Mkuu wa Taasisi ya LST, Mhe. Jaji Dkt. Benhajj Masoud aliipongeza mahakama hiyo kwa kuhakikisha haki za binadamu zinazingatiwa katika nchi za Afrika na kuahidi kuendelea kuimarisha jitihada hizo kupitia taasisi yake.

"Naishukuru sana mahakama hii kwani kupitia makubaliano haya wanafunzi wa Law School watapata fursa ya kujifunza zaidi masuala ya haki za binadamu kutoka African Court na wataweza kupata nafasi za kufanya mafunzo sehemu za kazi (field) katika mahakama hii," alisema Mhe. Jaji Masoud.

Aidha alibainisha kuwa makubaliano hayo yataboresha mafunzo kwa vitendo kwa wanafunzi wa LST kwa kuwa yanahusisha kuandaa na kuendesha mahakama za kujifunzia (moot courts) ambazo zitajumuisha wanafunzi kutoka shule za sheria (Law Schools) za nchi za Umoja wa Afrika hivyo wanafunzi wa Tanzania wataongeza uelewa na kupata uzoefu kutoka kwa wenzao wa nchi nyingine kuhusu masuala ya haki za binadamu.

Naye Rais wa Mahakama hiyo, Mhe. Jaji Imani Aboud alieleza kuwa mashirikiano hayo yatasaidia kuongeza uelewa kwa wananchi na wadau mbalimbali kuhusu haki za binadamu na uwepo wa Mahakama ya Haki za Binadamu nchini Tanzania.

Mkuu wa Taasisi ya Mafunzo ya Uanasheria kwa Vitendo (LST), Mhe. Jaji Dkt. Benhajj Masoud (kushoto) pamoja na Rais wa Mahakama ya Afrika ya Haki za Binadamu na Watu (African Court on Human and Peoples' Rights) Mhe. Jaji Imani Aboud (kulia) wakionesha hati za makubaliano ya mashirikiano (MoU) baina ya taasisi hizo zilizosainiwa tarehe 28 Novemba, 2022 jijini Arusha

CamScanner

MAHAKAMA YA HAKIMU MFAWIDHI WILAYA YA BABATI IMETAIFISHA JUMLA YA NG'OMBE 68

Naibu Mkurugenzi wa Mashtaka Bw. Joseph Pande akimkabidhi Mkurugenzi Msaidizi Sehemu ya Makosa dhidi ya Mazingira na Maliasili kutoka Ofisi ya Taifa ya Mashtaka Bi. Rosemary Shio Taarifa ya matukio ya Uingizaji wa Mifugo kwenye hifadhi nchini na hatua ambazo zimechukuliwa. Taarifa hizi ni za mwezi Novemba na Desemba, 2022 na Mwezi Januari na Februari, 2023. Tukio hilo limefanyika tarehe 27 Februari 2023 katika ukumbi wa Ofisi ya Taifa ya Mashtaka Jijini Dodoma.

Na. Rebecca Kwandu - DPP

Mahakama ya Hakimu Mfawidhi Wilaya ya Babati Mkoani Manyara imetoa hukumu ya kutaifisha ng'ombe 68 pamoja na ndama watatu (3) baada ya washtakiwa watano (5) kukutwa na hatia kwa kosa la kuchungia ndani ya Hifadhi ya taifa ya Tarangire eneo la Sanjaweda Babati Mkoa wa Manyara ambapo ni kinyume cha Sheria.

Hukumu hiyo imetolewa na Hakimu Mfawidhi wa Mahakama ya Wilaya ya Babati Bw. Victor Kimario baada ya washtakiwa hao watano kukutwa na hatia ya makosa mawili ambayo ni kuingiza mifugo ya nyumbani katika Hifadhi ya Taifa pamoja na kufanya uharibifu asilia kwa kuingiza mifugo hiyo kwenye Hifadhi.

Imeelezwa Mahakamani hapo kuwa mnamo tarehe 20 Januari, 2023 washtakiwa hao ambao ni Maneki Hanoti (17), Gwayangwa Hanoti (21), Paulo Ngeresi (24), Shabani Kamaza (26), na Madei Nojahe (23) walikutwa na Askari wa Uhifadhi wa Tarangire wakilisha mifugo yao katika eneo la Hifadhi ambapo walikuwa ng'ombe 68 huku ndama watatu (3) wakizaliwa baada ya kushikiliwa.

Kwa kuzingatia ushahidi wa pande zote mbili na kujiridhisha kuwa upande wa mashtaka ulithibitisha kesi hiyo bila kuwa na shaka lolote kuwa washtakiwa walitenda kosa, licha ya kutaifishwa mifugo yao pia wamehukumiwa kifungo cha nje cha miezi minne (4) na kwa sharti la kutokufanya kosa lolote la jinai ndani ya miezi hiyo.

Baadhi ya mifungo iliyokutwa na Askari wa Uhifadhi wa Tarangire wakilisha mifugo yao katika eneo la Hifadhi na kutaifishwa ambayo ni jumla ya ng'ombe 68 huku ndama watatu wakizaliwa baada ya kushikiliwa.

CamScanner

Matukio katika Picha

Rais wa Mahakama ya Afrika ya Haki za Binadamu na Watu (African Court on Human and Peoples' Rights) Mhe. Jaji Imani Aboud (Mwenye Joho Jeusi) Akifuatilia kwa umakini hotuba ya Rais wa Jamuhuri ya Muungano wa Tanzania Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan katika maadhimisho ya Siku ya Sheria nchini.

Majaji wa Mahakama ya Rufani (T) na wa Mahakama Kuu ya Tanzania, Viongozi mbalimbali wa Serikali pamoja na wageni waalikwa wakisiliza hotuba mbalimbali katika kilele cha Siku ya Sheria kilichofanyika tarehe 01 Februari, 2023 kitaifa katika Viwanja vya Chinangali jijini Dodoma.

Mwanasheria Mkuu wa Serikali, Mhe. Dkt. Eliezer Mbuki Feleshi akiwasilisha hotuba yake katika hafla ya kilele cha Siku ya Sheria nchini, iliyoadhimishwa tarehe 01 Februari, 2023.

Picha ya pamoja ya meza kuu na wajumbe wa Menejimenti ya Chuo cha Uongozi wa Mahakama Lushoto pamoja na watumishi wa chuo hicho.

Mhe. Dkt. Damas Daniel Ndumbaro, Waziri wa Katiba na Sheria akipanda mti kwenye bustani ya Chuo cha Uongozi wa Mahakama Lushoto alipotembelea cho hicho.

Naibu Waziri wa Katiba na Sheria Mhe. Pauline Gekul (Mb)akihutubia wakati wa uzinduzi wa Kanuni za Watoa Taarifa na Ulinzi wa Mashahidi, tarehe 28 Februari, 2023 Jijini Dodoma.

Rais wa Jamuhuri ya Muungano wa Tanzania Mhe. Dkt. Samia Suluhu Hassan akihutubia katika hafla ya kilele cha Siku ya Sheria nchini, iliyoadhimishwa tarehe 01 Februari, 2023.

Meza Kuu ikiongozwa na Jaji Mfawidhi wa Mahakama Kuu ya Tanzania, Kanda ya Morogoro, Mhe. Paul Ngwembe (katikati waliokaa) ikiwa katika picha ya pamoja na washiriki wa mafunzo.

Mkurugenzi wa Mashtaka Bw. Sylvester Mwakitalu akikabidhi msaada wa mifuko ya saruji thelathini (30) kwa Mkuu wa Gereza la Ruvuma wakati wa ziara ya kutembelea Magereza nchini. Mkurugenzi wa Mashtaka ametoa msaada huo baada ya kutembelea gereza hilo na kujionea hali halisi.

Mkurugenzi wa Mashtaka Bw. Sylvester Mwakitalu akiwa ameongoza na Mkuu wa Gereza Mrakibu Mwandamizi wa Magereza Deogratias Moguza akisalimiana na Askari Magereza wa Gereza Kuu la Butimba kabla ya kuingia gerezani kusikiliza changamoto mbalimbali zinazowakabili Wafungwa na Mahabusu. Ziara hiyo imefanyika mnamo tarehe 27 Desemba,2023

Picha ya pamoja ikijumuisha Mkurugenzi wa Mashtaka nchini Bw. Sylvester Mwakitalu (katikati), Naibu Mkurugenzi wa Mashtaka nchini Bw. Joseph Pande (kushoto), Mkurugenzi wa Idara ya Uratibu Shughuli za Mashtaka na Upelelezi Bw. Tumaini Kweka (kulia) wakiwa na timu ya Menejimenti walioshiriki kwenye Kikao kazi cha Menejimenti na Wakuu wa Mashtaka wa Mikoa kilichofanyika kuanzia tarehe 13 hadi 14 Februari, 2023 katika ukumbi wa Ofisi ya Taifa ya Mashtaka Makao Makuu Jijini Dodoma.

CamScanner